

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Zeke László ügyvéd által képviselt felperesnek az Oktatási Hivatal - mint az Országos Közoktatási Értékelési és Vizsgaközpont jogutódja - alperes ellen emeltszintű érettségi vizsga eredménye tárgyában hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2006. szeptember 5. napján kelt 7.K.30.397/2006/6. számú jogerős ítélete ellen a felperes által 8. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 7.K.30.397/2006/6. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a Legfelsőbb Bíróság a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 10.000 /tízezer/ forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A feljegyzett felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2006. május 16-án emeltszintű kémia írásbeli vizsgát tett; vizsgadolgozatára a javító tanár összesen 50 pontot adott.

A felperes az írásbeli érettségi dolgozata értékelésének felülvizsgálatát kérte.

2006. június 7-én kelt észrevételében kifogásolta, hogy az e/ kérdésben fel sem tett két kitételt hiányoltak, az elemző feladat esetében „Az SO₂ előállítás kénzalag elégetésével” megoldás - a felperes álláspontja szerint - helyes, annak előállítása kémia órán is így történt.

A táblázatos feladat esetében annak 16. és 17. pontjában jó kémhatásokat jelölt meg, a számítás és elemzés a/ pontjában az egyenletet helyesen írta fel, ennek ellenére arra pontot nem kapott. A számítási feladatnál hat elemet pipáltak ki, azonban csak 5 pontot kapott. A 9. sorszámú számítási feladat esetében 1-1

pontot szintén nem kapott meg; erre figyelemmel további 10 pont megadását kérte.

A felülvizsgáló tanár a felperes észrevételeit részben megalapozottnak találta. Szaktanári véleménye alapján az OKÉV Regionális Igazgatósága a 2006. június 13-án kelt határozatával összességében az érettségi dolgozat össz-pontszámát 50-ről 54-re módosította.

A felperes 2006. június 22-én ismételten vizsgázói észrevételt terjesztett elő, amelyben az addig el nem fogadott kifogásait továbbra is fenntartotta.

A második felülvizsgáló szaktanár szakvéleményében nagyrészt egyetértett az első felülvizsgáló tanár véleményével, a számítási feladatnál azonban a felperes által kifogásolt 1 pont megadását indítványozta; így a tanuló észrevételeit e részben indokoltnak minősítette.

Az OKÉV Regionális Igazgatósága a 2006. június 26-án kelt határozatában részben megalapozottnak értékelte a felperes észrevételét, és összességében az érettségi dolgozat össz-pontszámát 54-ről 55-re módosította, az 56266-33/2006. számú határozatában.

A felperes keresetében a határozat felülvizsgálatát, megváltoztatását, és a vizsgadolgozat össz-pontszámának további 4 ponttal történő felemelését kérte.

Újól a 2. számú elemző feladatban a kén égetéssel történő kéndioxid előállításával, illetőleg az elemző feladat 16. és 17. pontjával kapcsolatos érvelését ismételte meg.

Hangsúlyozta, hogy a kén elégetésével történő kéndioxid-előállítás szakmailag teljesen helytálló, a kérdés pedig ezen - egyébként helyes - lehetőséget nem zárta ki, a javítókulcsba utólag került azon kitétel, hogy ezt a megoldást elfogadni nem lehet. A „Javítási, értékelési útmutató alapelvei”-ben is szerepel, hogy olyan szakmailag helyes megoldásokat is el kell fogadni, amely a javítókulcsban nem jelenik meg.

Rámutatott arra, hogy a 16. és 17. pontban a táblázatos feladat esetén a helyes válaszokat adta meg, helytelen értelmezéssel jutottak a javító tanárok arra a következtetésre, hogy a 10. és a 13. pontokra adott nem teljes körű válasza miatt ezen - egyébként helyes - válaszok nem lennének elfogadhatóak.

A megyei bíróság a felperes keresetét megalapozatlannak értékelte, és azt elutasította.

Ítéletének indokolásában kifejtette, hogy a bizonyítási eljárás keretében tanúként meghallgatta az alperes indítványára a második felüljavító tanárt. A tanú csatolta a bíróság részére az általa kötelező használatra megkapott, 2006. május 16-án kelt „Javítási,

értékelési útmutató"-t. Nyilatkozata szerint - bár a felperes által adott válasz helyes - a „Javítási, értékelési útmutató” az elemző feladat kéndioxid előállítására vonatkozó részében a kén égetését kategorikusan kizárja, mint helyes választ; így - figyelemmel az értékelés alapelveinek egyes francia bekezdéseire - továbbra is úgy nyilatkozott, hogy emeltszintű érettségi esetén ezen válasz nem fogadható el, a kén égetése középszintű érettségi dolgozat megírása esetén tekinthető csupán helyesnek.

Előadta, hogy mind az oktatásra használt tankönyv, mind a felkészítő tanárok felhívták a tanulók figyelmét arra, hogy ezen kérdésre a felperes által adott válasz emelt szinten nem elegendő.

Felhívta a figyelmet arra, hogy az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. /V. 24./ OM rendelet /a továbbiakban: R./ pontosan meghatározza, hogy mely ismeretek szükségesek kémia középszintű, illetőleg emeltszintű érettségi vizsga esetén.

A megyei bíróság a beszerzett „Javítási, értékelési útmutató”, illetőleg az emeltszintű kémia vizsgadolgozat alapján tényként állapította meg, hogy „Az írásbeli feladatok értékelésének alapelvei” fejezetben a „Javítási, értékelési útmutató” - egyezően a Vizsgaszabályzat 25. § /2/ bekezdésében foglaltakkal - az elméleti feladatok értékelésénél kategorikusan kijelenti, hogy a javítási útmutatótól eltérni nem szabad.

Megállapította azt is, hogy a 3. sorszámú táblázatos feladat 10-13. pontjaihoz a kénsav, foszforsav, illetőleg a hangyasav egy tetszőleges, vízben oldható sójának képlete és neve volt a helyes megoldás; az alatta lévő sorban 16., 17. 18. pontokhoz a választott só vizes oldatának kémhatását kellett beírni.

A felperes - általa sem vitatottan - a 10-13. pontokhoz helytelen választ adott.

A megyei bíróság megállapítása szerint az alperes határozata a felperes által megjelölt hivatkozások alapján jogsértőnek nem tekinthető.

Az érettségi vizsgaszabályzatról szóló 100/1997. /VI. 13./ Kormányrendelet /a továbbiakban: Kormányrendelet/ 25. § /2/ bekezdése egyértelműen rögzíti, hogy a vizsgakérdésekre kidolgozott megoldásokat az útmutató alapján kell javítani és értékelni; az útmutató kialakítására pedig az R. alapján kerül sor, amely jogszabály meghatározza az érettségi vizsga részletes követelményeit középszintű, illetőleg emeltszintű vizsga esetén.

Erre figyelemmel nem foghat helyt azon felperesi előadás, amely szerint a 2. számú elemző kérdésnél a kén elégetésével történő kéndioxid-előállítást a kérdésben külön ki kellett volna zárni, hiszen a felperes emeltszintű írásbeli vizsgát tett, amelynél az R. pontosan meghatározza mellékletében, hogy a kérdésre mely válaszok fogadhatók el;

a diákok felkészítése és a tankönyv megszerkesztése is ennek megfelelően történt.

Megalapozatlannak értékelte a megyei bíróság a felperes azon hivatkozását is, hogy a 3. sorszámú táblázatos feladatban a 16., 17. pontokra adott válaszait - figyelemmel a javítókulcs tartalmára - el kellett volna fogadni, mert a táblázatos feladat utolsó sora egyértelműen utal az azt megelőző kérdésre, azzal, hogy a választott só vizes oldatának kémhatását kell megadni. Tekintettel arra, hogy a felperes által választott megoldás helytelen volt, így az arra adott válasz sem lehet helytálló.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezését és elsődlegesen új határozat hozatalát, másodlagosan a megyei bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.

Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet a feltárt tényállásból megalapozatlan, jogszabálysértő következtéseket vont le.

Hangsúlyozta, hogy az eldöntendő kérdés az volt, hogy a vizsgázónak magától kellett-e tudnia, hogy a feltett kérdésre /emeltszintű vizsgáról lévén szó/ automatikusan a bonyolultabb helyes választ kell adni, avagy az egyszerű, de helyes választ is el kell fogadni. Hangsúlyozta, hogy a feladatlap nem tartalmazta azt, hogy az egyszerű képlet leírása helyett egy bonyolult levezetést kell alkalmazni; így nem jogos az az elvárás, hogy az egyszerű helyett egy bonyolultabb, de helyes választ adjanak a vizsgázók.

Álláspontja szerint az R. egyetlen szakaszában sem található - még a mellékletekben sem - az, hogy az emeltszintű érettségi vizsgát tevő tanulóknak kötelessége minden egyszerűen megválaszolható kérdésre is bonyolultabban válaszolni.

Előadta a felperes, hogy - álláspontja szerint - maga a vizsga egy olyan hatósági eljárás, amelyben jogilag támadható közigazgatási határozat születik, így a megyei bíróságnak figyelemmel kellett volna lennie a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény /a továbbiakban: Ket./ alapelveire, így az 1. § /1/, /2/ és /3/ bekezdésére, a 2. § /2/ és /4/ bekezdésére, az 5. § /2/ bekezdésére és a 9. § /1/ bekezdésére.

Mindezen rendelkezések figyelembevételével - álláspontja szerint - a vizsgatétel során nem működtek együtt a törvényeknek megfelelően a vizsgázni kívánó tanulóval természettudományos értelemben vett helyes válaszainak el nem fogadásával; jogos érdekeinek sérelméhez vezetően gyakorolta a hatóság a jogait, nem rendeltetésszerű joggyakorlás módján nem fogadta el az egyébként helyes választ, amivel jogellenes különbségtételt, az ügyfél számára hátrányos korlátozást alkalmazott a gyakorlatban.

Megítélése szerint a törvény előtti egyenlő bánásmód megsértése, a törvényben biztosított jog csorbitása volt az, hogy a tanulónak a

helyes válaszát arra való hivatkozással nem fogadták el, hogy ő annál az egyébként helyes válasznál köteles bonyolultabban, egy másik helyes választ megadni anélkül, hogy erről őt előzetesen tájékoztatták, kioktatták volna.

Hangsúlyozta a felperes, hogy a jogerős ítélet a Pp. 206. § /1/ bekezdésében és 163. § /1/ bekezdésében foglaltakat sérti.

Kifejtette, hogy tananyagról, iskolai ismeretszint meghatározásáról lévén szó, mindenképpen szükséges lett volna tanúként meghallgatni azt a tankönyvszerzőt, akire úgy a felperes, mint az alperes is hivatkozott.

Különös tekintettel azért kellett volna ezt megtennie a bíróságnak, mert a felperes személyesen, az idézett tankönyvszerzőtől kérdezte meg a szakmai véleményét, és többek között erre alapozta a kereseti követelésének háttérében álló természettudományos alapokat; miután azt a tájékoztatást kapta az illető nagytekintélyű szakembertől, hogy a szakmai kérdésre teljesen helyénvaló, elfogadható válasz volt az, amit a felperes adott, és azt az emeltszintű érettségi vizsgán el kellett volna fogadni.

Hangsúlyozta a felperes, hogy a megyei bíróságnak mindenképpen szükséges lett volna tisztázni, hogy a konkrét helyzetben mi is értendő emeltszintű tananyagon, amely természetesen nem egyezik meg az emelt szintként meghatározott követelménnyel, azt a konkrét helyzetben kellett volna értékelni és vizsgálni.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § /1/ bekezdésének megfelelően tárgyaláson kívül bírálta el, alperesként - a 307/2006. /XII. 23./ Kormányrendelet 42. § /3/ bekezdése alapján - az Oktatási Hivatalt vonva perbe.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a megyei bíróság megfelelő alapossággal feltárta az ügyben irányadó tényállást, és abból - az ide vonatkozó jogszabályi rendelkezések alkalmazásával - helytálló jogi következtetést vont le.

Hangsúlyozza a Legfelsőbb Bíróság, hogy a Pp. 270. § /2/ bekezdése és 272. § /2/ bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban kizárólag a jogerős ítélet jogszerűsége vizsgálható felül.

A Pp. 275. § /2/ bekezdése arról is rendelkezik, hogy a Legfelsőbb Bíróság a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül.

Ezen törvényi előírásokból következően a Legfelsőbb Bíróság kizárólag a jogerős ítéletnek a felperes emeltszintű érettségi vizsgájának a kéndioxid előállítására vonatkozó részével kapcsolatos ítéleti rendelkezés jogszerűségét vizsgálhatta felül.

Kiemeli a Legfelsőbb Bíróság - szintén a fenti rendelkezésekből levezetve -, hogy a megyei bíróság eljárása során nem alkalmazta, így meg sem sérthette a Ket. rendelkezéseit.

Megjegyzi azt is a Legfelsőbb Bíróság e körben, hogy az írásbeli érettségi vizsga során sem kerültek a Ket. rendelkezései alkalmazásra, azt kizárólag a felperes észrevételeinek, panaszainak elbírálása során kellett az alperesi hatóságnak alkalmaznia.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a Pp. 206. §-ának és 163. §-ának megsértését kifogásolta, és további tanúmeghallgatást indítványozott.

E körben hangsúlyozza a Legfelsőbb Bíróság a következőket:

Az általánosan kialakult és következetes bírói gyakorlat szerint, ha a felülvizsgálati kérelem a jogerős ítélettel megállapított tényállást, vagyis azt sérelmezi, hogy a bíróság a tényállást a Pp. 206. §-ának megsértésével állapította meg, a jogerős ítélet érintésének csakis akkor van helye, ha a tényállás iratellenes, illetőleg a bíróság a bizonyítékokat - azok egybevetése során - nem a maguk összességében értékelte, és ennél fogva a megállapított tényállás nyilvánvalóan okszerűtlen, vagyis lényeges logikai ellentmondást tartalmaz.

Nem állapítható meg jogszabálysértés akkor, ha a felülvizsgálati kérelem a bizonyítékok okszerű mérlegelését támadja.

A Pp. 206. §-a szerinti szabad bírói mérlegeléssel megállapított tényállás - ha az nem iratellenes, vagy logikátlan - felülvizsgálata nem lehet eredményes; a felülvizsgálati eljárásban ugyanis felülmérlegelésnek nincs helye.

A felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. A felülvizsgálat csak arra szorítkozhat, hogy a mérlegelés körébe vont adatok, tények értékelésénél nincs-e nyilvánvalóan helytelen következtetés.

A Legfelsőbb Bíróság a perben rendelkezésre állt iratanyag és az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítási eljárás adatai alapján megállapította, hogy bizonyítást nyert az, hogy mind a tanulók által használt tankönyv, mind a felkészítő tanárok a felkészítés során egyértelműen tudatosították a tanulókkal, hogy a vitatott kérdésre /kéndioxid/ a felperes által adott válasz az emeltszintű vizsgán nem elegendő.

A Legfelsőbb Bíróság egyetértett azon alperesi állásponttal, hogy a vizsgakérdésre adott válasz elfogadásával kapcsolatos felperesi érvelés alapvetően félreértésen alapul. Nem az egyszerű és a bonyolult ellentétpárjáról van szó, hanem a csak középszinten elégséges, és a vele szemben az emeltszinten pluszként szükséges tudásszint különbségéről. Az emeltszinten vizsgázóktól szélesebb ismereteket, elmélyültebb tudásanyagot kell megkövetelni a középszinten vizsgázókkal szemben.

A konkrét esetben senki sem állította, hogy a kéndioxid előállítása nem történhet meg a kén elégetésével; az emeltszinten kémiából érettségizőktől azonban joggal várható el, hogy ismerjék a kéndioxid előállításának más módszerét is.

Hangsúlyozza a Legfelsőbb Bíróság, hogy az R. melléklete pontosan meghatározza, hogy az adott kérdésre melyik vizsgaszinten mely válaszok fogadhatók el; a diákok felkészítése és a tankönyv megszerkesztése is ennek megfelelően történt.

Tekintve továbbá, hogy az útmutató ezzel megegyező előírást tartalmaz - amelyet az értékelésnél kötelező figyelembe venni, és az írásbeli dolgozat javítása ténylegesen ennek alapján történt -, ezért az alperesi határozat jogsértőnek nem tekinthető; megalapozottan foglalt állást e körben a megyei bíróság, jogerős ítéletében.

Megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság azt is, hogy a felperes felülvizsgálati kérelmében sem a Kormányrendelet, sem az R. előírásainak megsértésére nem hivatkozott.

Minderre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat nem sértette meg, ezért azt a Pp. 275. § /3/ bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült alperesi perköltség megfizetésére a Legfelsőbb Bíróság a felperest a Pp. 270. § /1/ bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § /1/ bekezdése szerint kötelezte.

A tárgyi illeték-feljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket - a felperes személyes költségmentességére tekintettel - a 6/1986. /VI. 26./ IM rendelet 13. § /1/ bekezdése és 14. §-a szerint az állam viseli.

Budapest, 2007. szeptember 12.

Dr. Buzinkay Zoltán sk. tanácselnök, Dr. Fekete Ildikó sk. előadó bíró, Dr. Darák Péter sk. bíró

A kiadmány hitelével:

tisztviselő